

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 11130

Tarih : 18.03.2025

10/2538

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Evrensel ve Anayasal bir hak olan sendikalaşma hakkı Türkiye’de bir yandan 6356 sayılı Kanundaki anti demokratik hükümler bir yandan da işverenlerin keyfi tutumları nedeniyle engellenmeye devam ediyor. İş güvencesi hükümlerinin yetersiz olması nedeniyle sendikalara üye olan işçiler baskı ve işten çıkarma uygulamalarıyla karşı karşıya kalıyor. Sendikalaşabilen işçiler de toplu iş sözleşmesi hakkını kullanamıyor. Toplu iş sözleşmesi hakkı kanuni ve fiili engellerle kullanılamaz hale getirilmiş durumda. Bugün ülkenin birçok yerinde işçiler sendikal haklarının yanı sıra insan onuruna yaraşır bir ücret ve çalışma koşulları için mücadele etmeye devam ediyor. İşçilerin sendikal hakları ve faaliyetleri, ücret ve çalışma koşulları önündeki hak ihlallerinin ve sorunlarının ortaya çıkarılması ve bunların çözüm yöntemlerinin tespit edilmesi amacıyla Anayasa’nın 98’inci ve İçtüzüğü’nün 104. ve 105. maddelerine göre Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.

Cengiz ÇİÇEK
İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

Toplu olarak kullanılmasından dolayı kolektif sosyal haklar arasında yer alan sendika hakkı; bir devlete sosyal niteliğini veren demokratik haklar arasında önemli bir yer tutmaktadır. 19. yüzyılda geniş işçi kitlelerinin haklarını topluca koruyabilmek amacıyla örgütlenmesi sonucunda ortaya çıkan sendika hakkı, günümüzde çağdaş demokratik devletin vazgeçilmez unsurlarından biri olmuştur.

Türkiye’de 1963 yılında yürürlüğe giren 274 sayılı Sendikalar Kanununda, sendikaların kurulmasında ve üyelikte serbestlik ve ihtiyarilik ilkeleri güvence altına alınmış; 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanununda ise; toplu iş sözleşmesi, grev hakkı ve toplu iş uyuşmazlıklarının çözüm yolları ilk kez düzenlenmiştir.

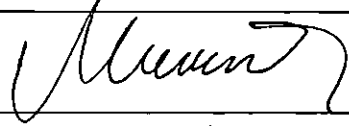
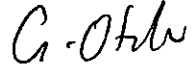
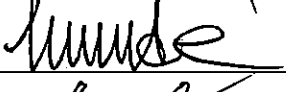
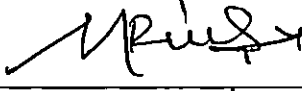
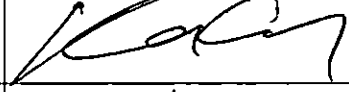
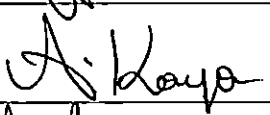
Ancak, 12 Eylül 1980 askeri darbesi ile birlikte Türkiye’de işçi sınıfının mücadelesinin bastırılması ve sendika ile konfederasyonların kapatılmasıyla başlayan süreçte sendika sayıları azaltılmış ve sendikalar merkezileştirilmiş; çıkarılan 2822 sayılı 1983 tarihli Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu ile menfaat grevleri haricindeki tüm grev türleri yasa dışı hale getirilmiş, işçi sınıfının eylemlilikleri, güçsüzleştirilmiştir. ILO normlarına uyum sağlamak amacıyla, 2821 ve 2822 sayılı Kanunlarda 1995, 1997, 2002, 2003, 2005, 2007 yıllarında tedrici değişikliklere gidilmiştir. Ayrıca, bu Kanunlarla ilgili gerekli düzenlemelerin yapılması konusunda, işçi ve işveren konfederasyonları arasında 26/06/2001 tarihinde bir protokol imzalanmıştır. On yılı aşkın süren birçok taslak ve tasarı çalışmaları, sayılı “Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu” ile sonuçlandırılmıştır. Günümüzde ise 6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu, anayasal ve uluslararası bir insan hakkı olarak sendika üyesi olma hakkının kullanımının önüne geçmektedir.

Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) iktidarı dönemi ise işçi ve emekçi hakları açısından çok büyük geriye gidişlerin olduğu bir dönemdir. İktidara geldiği günden bugüne kadar emek değil sermaye yanlısı bir politika izleyen AKP döneminde, asgari ücret ortalama ücret haline gelmiş, sermayeye sürekli vergi afları imtiyazları çıkarken işçilerden ve çalışanlardan daha fazla vergi alınmış, sendikalaşma oranlarında ciddi bir düşüş yaşanmış, grev ertelemeler fiili grev yasaklarına dönüştürülmüş böylece işçilerin grev hakkı yok edilmiş, işsizlik sigortası fonu işveren fonuna dönüştürülmüş, iş cinayetlerinde çok büyük artış yaşanmış, kıdem tazminatları erimiş, esnek, güvencesiz ve kayıt dışı çalışma, taşeronlaşma artmıştır.

İktidarın hak kayıplarına dönük bu politikalarına karşı, bugün ülkenin birçok yerinde işçiler sendikal haklarının yanı sıra insan onuruna yaraşır bir ücret ve çalışma koşulları için mücadele etmeye devam etmektedir. Antep’te tekstil işçilerinin örgütlendiği Birleşik Tekstil, Deri ve Deri İşçileri Sendikası’nın (BİRTEK-SEN) Genel Başkanı Mehmet Türkmen, işçilerin hak arama mücadelesinde yanlarında olduğu için 16 Şubat 2025 tarihinden beri tutuklu. Abalıoğlu Grubuna ait Lezita’da, işverenin toplu sözleşme masasına oturmaması üzerine işçilerin başlattığı grev 1 yıldır devam ediyor. İzmir Kemalpaşa’da faaliyet gösteren Temel Conta fabrikasında işçiler, fabrika yönetiminin sendika yetkisini tanımaması üzerine başlattığı grev 10 Aralık 2024’ten beri devam ediyor. İzmir’de bulunan Kanan menşeli Telus Digital’de

sendikalaştığı gerekçesiyle işte çıkarıldığını aktaran Hasan Hüseyin Yavuz'un hak arama mücadelesi 7 Ocak 2025 tarihinden beri devam etmektedir. Kocaeli Kartepe'de bulunan Tezcan Galvaniz'de toplu sözleşme görüşmelerinde Özçelik-İş üyesi işçilerin %80 zam talebine karşı işverenin %8 zam teklifi üzerine işçilerin başlattığı grev 11 Mart 2025 tarihinden beri devam etmektedir. Kuzey Star Tersanesi işçilerinin ödenmeyen maaşları ve gasp edilmek istenen tazminatları için Limter-İş Sendikası öncülüğünde başlattıkları hak arama mücadelesi 6 Mart 2025 tarihinden beri devam etmektedir. Bursa'da, Yapı Yol İş Sendikası üyesi inşaat işçilerinin Mehmet Fatih Akın'a ait villa inşaatında çalıştıkları halde maaşlarını alamadıkları için başlattıkları hak arama mücadelesi 25 Şubat 2025 tarihinden beri devam etmektedir.

Bu gerçeklerden hareketle işçilerin özgürce sendikal örgütlenme ve faaliyet çalışmaları, çalışma koşulları ve ücretlerin iyileştirilmesi başta olmak üzere yaşadıkları hak ihlallerine etkin çözümlerin tespit edilmesi ve bunların uygulanması noktasında öncüllük etmek amacıyla bir araştırma komisyonu kurulması elzemdir.

1	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	ERZURUM	
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	
3	MAHMUT DİNDAR	VAN	
4	NEJLA DEMİR	AĞRI	
5	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
6	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
7	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	
8	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	
9	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKİ	BATMAN	
10	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
11	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
12	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
13	SEVİLAY ÇELENK	DİYARBAKIR	
14	YILMAZ HUN	IĞDIR	
15	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
16	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
17	ALİ BOZAN	MERSİN	
18	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
19	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
20	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	